

TAHKİK

İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi

Tabkik İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi altı ayda bir Türkçe yayınlanan uluslararası hakemli tematik bir dergidir. Bu ana tema, tahkik (edisyon kritik) denen yazma bir metnin neşre hazır hale getirilmesidir. Daha açık bir ifadeyle yazma bir metnin, mevcut tek nüshasına veya nüshalarına dayanarak müellifin kaleminden çıkmış haline ulaşmaya çalışılması ve neşre hazır hale getirilmesidir. Ayrıca yazmalar (mahtûtât) hakkında araştırma, kataloglama, kütüphane ve literatür tanıtımı gibi araştırma yazıları da bu temaya dahildir.

Tabkik'in hedefi, genel olarak İslâm ilimler tarihindeki bilimsel birikimin parçası olan yazma metinlerin kritik edilip yeniden yorumlanarak neşirlerinin yapılmasıdır. Tahkik, orta Anadolu ve İstanbul bilim geleneğinde üretilen metinleri incelemektedir.

Tabkik'in temel araştırma alanı İslami ilimlerdir. Temel İslam bilimleri, felsefe ve din bilimleri ile İslam tarihi ve sanatlarından oluşan ilahiyat temel alanı ile tarih ve İslam felsefesi alanlarındaki araştırma ve neşirler bu alana dâhildir. *Tabkik*'te yukarıdaki alanlarda edisyon kritik ve değerlendirme yazıları başta olmak üzere Latin alfabesine nakil, sadeleştirme, tercüme, telif, tanıtım ve kritik araştırma makaleleri de yayımlanabilir. Ayrıca İslami ilimler başta olmak üzere Arapça, Osmanlı Türkçesi, Farsça risalelerin tahkikli neşri yayımlanabilir.

Tabkik, Türkçe bölümünde “İSNAD Atıf Sistemi”ni, Arapça bölümünde ise “İSAM Tahkikli Neşir Esasları (İTNES)” kılavuzunu uygulamaktadır. Tahkik, Konya’da *Hacıveyiszade İlim ve Kültür Vakfı* tarafından *Ebû Said Hâdimî Tabkik Merkezi*’nin bir süreli yayını olarak faaliyete başlamıştır.

editör'den

Tabkik İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi, yazma halde bulunan metinlerin tenkitli neşrine odaklanan ve bu minvalde yeniden yorumlanmasına imkân vermeyi hedefleyen tematik bir dergidir. Bunun yanı sıra kataloglama ve kütüphane faaliyetlerine dair çalışmalar ile belli bir literatürü serimlemeyi ve kritik etmeyi amaçlayan dokümanter yazıları da yayımlamaktadır.

Tabkik'in elinizdeki bu ikinci sayısı, iki risalenin tahkikli neşrine yer vermiştir. Bunlardan ilki, Şeyhülislam Mehmed Mekki'nin (ö. 1212/1797) "Risâle fî şerhi muḳaddimâtî'l-erba'a min Kitâbi't-Tavzîḥ" adlı eserinin, ulaşılabilen tek nüshadan hareketle hazırlanan neşridir. Bu yazı, ilk sayıda yayımladığımız Molla Samsûnizâde'nin (ö. 891/1486) "Ta'likâ 'ale'l-Muḳaddimâtî'l-Erba'a" adlı risalesinin bir devamı niteliğinde mukaddimât-ı erbaa literatürüne bir katkı olarak yayınlanmıştır. Mehmed Mekki risalede birçok konu yanında insanın fiillerindeki özgürlüğü sorununu Mâtürîdî-Eş'arî karşılaştırması çerçevesinde ele almakta ve bâhusus Mâtürîdîliği temellendirme gayreti taşımaktadır. Bu sayının ikinci tenkitli neşri ise İbn Cemâ'a'nın (ö. 819/1416) musiki dinlemenin hükmü hakkındaki "Risâle hükmî's-semâ" adlı risâlesinin ulaşılabilen tek nüshadan neşri ve hadis ile fıkıh ilimleri açısından incelenmesidir. Bu makalenin neşir kısmı yanında dirâse kısmı da Arapça olarak yayımlanmıştır.

Bu sayının üçüncü makalesi, çeşitli kütüphanelerde yer alan Arapça elyazmaları hakkındaki araştırmaları neşretme ilkemizin bir örneği ve ilk sayıda yayımladığımız Ebû Hanîfe menâkıbına dair yazma nüshaları inceleyen makalenin bir uzantısı olarak, Hanefî tabakatına dair yazma eserlerin nüshalarını serimleyen mahtutat üzerine kaleme alınmış bir literatür çalışmasıdır. Dördüncü makale ise ilk sayıda Brill Yayınevinin çıkardığı *Journal of Islamic Manuscripts* adlı dergiyi

tanıtıcı yazının bir devamı olarak ve *Tabkik*'in stratejisine katkı sağlamak amacıyla planlandı. Bu çalışma *Mecelletü Ma'bedi'l-Mahfûṭati'l-Arabiyye* özelinde, tenkitli metin neşri türlerinden biri olan süreli yayıncılığı konu edinmektedir. Ayrıca çalışmayı verimli kılmak için elyazmaları hakkında birtakım temel bilgilere de yer verilmiştir. Beşinci makale ise kütüphane kullanımı ve kataloglama yöntemleri ile ilgili yayın politikamızın bir gereği olarak kaleme alınan, Sivas Ziya Bey Yazma Eserler Kütüphanesi'ndeki fıkıhla ilgili kitap ve risalelerin kataloglanmasıdır.

Bu sayıda ayrıca yakın zamanda basılan Kefevî'nin *Ketâib* adlı eseri hakkında tanıtıcı mahiyette bir değerlendirme yazısına ve üç adet kitap tanıtımına yer verilmiştir. Bunlar; kelim ilminde Mu'tezile ile Zeydiyye etkileşiminin en önemli kaynağı olarak kabul edilen el-Hâkim el-Cüşemî'ye (ö. 494/1101) ait *'Uyûn el-mesâ'il* adlı eserini, kitap ve yazının tarihi ile ilgili yayın ilkimizin bir gereği olarak hazırlanan Johannes Pedersen'in, *İslam Dünyasında Kitabın Tarihi* adlı eserini, son olarak da Okan Kadir Yılmaz'ın yayına hazırladığı *İSAM Tabkikli Neşir Kılavuzu (İTNES)* adlı eserini konu alan tanıtım yazılarıdır.

Bu sayının yayımlanmasında emeği geçen Hacıveyiszade İlim ve Kültür Vakfı başkanı Mehmet Çaba'ya, başkan yardımcısı Ahmet Demirbaş'a ve vakıf üyelerine, ayrıca tasarımda büyük emeği geçen Furkan Selçuk Ertargin'e teşekkür ederim. Yine yazar, hakem ve editörler kurulu üyesi olarak emek veren değerli bilim insanlarına şükranlarımı sunar, değerli okuyuculara hüsnü istifade dilerim. Bilimin entelektüel bir alanı olan yazmalara ve kütüphanelere ilgi duyan araştırmacıları, nitelikli tasarımı ve baskısıyla yoluna devam eden *Tabkik*'e, neşir, tercüme, transkripsiyon ve inceleme makaleleri ve tanıtım yazıları ile katkıda bulunmaya davet ediyoruz.

Murat Şimşek